

Consolidarea,
restaurarea și
valorificarea turistică
a bisericii
Schimbarea la Față,
Mănăstirea Vărativ

Comuna Agapia, Județul Neamț

Cu binecuvântarea
Înaltpreasfințitului Părinte Teofan,
Mitropolitul Moldovei și Bucovinei,

și prin purtarea de grijă a
maicii **Starețe, Stavrofora Iosefina Giosanu,**

în anul 2017 s-a semnat contractul de finanțare a
proiectului *Consolidarea, restaurarea și valorificarea
turistică a bisericii Schimbarea la Față*
din cadrul ansamblului mănăstirii Văratice,

finanțat de **Agenția pentru Dezvoltare Regională
Nord-Est**, prin Programul Operațional Regional
2014-2020, Axa 5, Prioritatea de investiții 5.1.

Mănăstirea
Văratice

Începând cu 1781,
Mănăstirea Văratice este **poiana**
care a devenit **locul de rugăciune**
și ascultare al maicilor.

Acum, în 2023, această poiană de rugăciune
poartă straie noi și frumoase și își continuă
menirea de a fi loc
de aleasă viață duhovnicească,
de practicare a virtuților creștinești
și **pildă de trăire,**
atât pentru maici
cât și pentru închinători.

Biserica
Schimbarea
la Față

Mănăstirea
Văratec

Biserica
Schimbarea
la Față

Biserica *Schimbarea la Față*

Biserica *Schimbarea la Față*, un tezaur istoric și spiritual al comunității mănăstirii Văratec, a fost ridicată între anii 1845 și 1847. Această biserică, construită pentru a susține creșterea numerică a obștii monahale și a răspunde nevoilor satului mănăstiresc în expansiune, continuă să joace un rol vital în viața spirituală a monahiilor. Fondată prin eforturile dedicate ale maicii **Eufrosina Lazu**, stareța Mănăstirii Văratec de la acea vreme, a beneficiat și sprijinul **Domnitorului Moldovei**, Mihail Sturza, și al soției sale, Smaranda.

Biserica are o arhitectură impresionantă. Planul bisericii este de **tip bazilical**, cu absidă circulară adâncită, ușor decroșată față de volumul prismatic exterior din care naosul se evazează în două trepte simetrice, revenind la aceleași dimensiuni în zona pronaosului.

Consolidarea, restaurarea și conservarea bisericii s-a făcut prin consolidarea zidurilor, prin îmbunătățirea capacității portante a zidăriei și protejarea acesteia împotriva infiltrațiilor. Au fost realizate înlocuiri la nivelul structurii șarpantei și a asterealei. S-a înlocuit învelitoarea existentă cu tablă titan-zinc. Au fost reabilitate finisajele exterioare și au fost realizate amenajări interioare.

Lucrările au fost finalizate prin restaurarea, protecția și conservarea picturii murale și a iconostasului.

Iconostasul

Iconostasul actual datează de la mijlocul secolului XIX și a fost executat în **tehnica de ulei pe suport de lemn de tei**. Stilul neoclasic al picturii este grețos pe anumite elemente iconografice ce amintesc de un specific neobizantin. Desfășurarea sculpturală este originală și aerisită, și pune în valoare partea pictată.

După restaurare, catapeteasma și-a recăpătat valoarea reprezentată de **caracterul unitar** al operei sculpturale și picturale.

Pictura Bisericii *Schimbarea la Față*

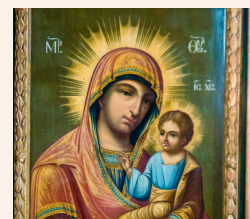
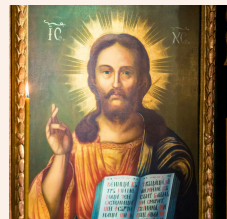
Pictura bisericii a fost recondiționată între anii 2018-2023.

Pereții interiori ai lăcașului de cult au fost pictați în 1965 de pictorul Eremia Profeta, absolvent al Academiei de Arte Frumoase din Cluj-Napoca.

Tehnica folosită este o tehnică murală modernă, mai facilă, în care pictorul pornește reprezentările iconografice în mediul proaspăt de var, *al fresco*, și finalizează pictura în mediul uscat, *al secco*, adăugând suspensiei de pigmenți un liant organic.

Impresia produsă de arta murală a pictorului poate fi descrisă astfel: *Pictura se îmbracă în spirit cald, grafic, policrom, dar pastelat, cu parfum de poveste, o poveste șoptită de bunici nepoților în lungile nopți de iarnă, ce construiesc imagini vii în memoria crudă colorată de focul viu din vatră.*

Mănăstirea Vărativ

Mănăstirea Vărativ este amplasată într-un loc binecuvântat pe care, veacuri la rând, maicile l-au ales ca loc de rugăciune. Într-o mică depresiune cu o climă blândă, casele mănăstirii se împrăștie pitoresc de-a lungul unor poteci înguste sau mai generoase, fiind îmbrăcate în flori și înconjurată de livezi roditoare.

În mijlocul acestui peisaj se înalță cu biserica *Adormirea Maicii Domnului*, însoțită de bisericuțele *Sfântul Ioan Botezătorul* și *Schimbarea la Față*.

*Mănăstirea Vărativ este o
mănăstire ortodoxă de maici,
cu hramul Adormirea Maicii Domnului.
Anul întemeierii este 1785.*

*Mănăstirea
Vărativ*

Toate aceste elemente îmbină farmecul blând al acestui așezământ monahal și îl transformă într-un sat monastic autentic.

Biserica mănăstirii, închinată Adormirii Maicii Domnului, îmbină stilul moldovenesc cu elemente noi, apărute în Moldova prin secolele XVIII-XIX. Biserica se afla înălțată în centrul curții interioare și a fost zidită din piatra de râu, luată din zonă, dar și din cărămidă.

Vizitând această mănăstire, pelerinii găsesc o oază de liniște, de rugăciune și de reculegere.

Turnul clopotniță

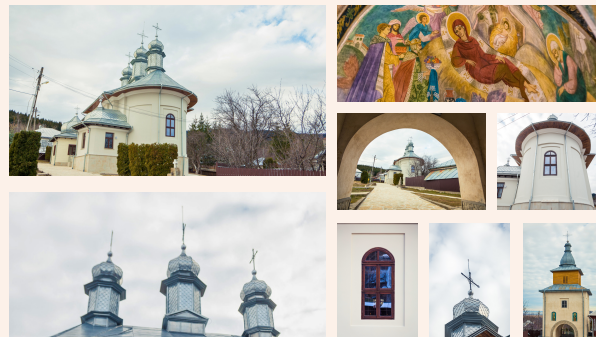
La 1847, pe 27 noiembrie, s-a sfințit biserica cu hramul *Schimbarea la Față*. A fost construit și turnul clopotniță.

Turnul are **două clopote**: un clopot din 1838, de pe vremea schimonahiei Olimpiada și un alt clopot făcut de preotul Silvestru. În 1851, în vremea stareței Eufrosina Lazu.

Lucrări de consolidare, restaurare și valorificare

Pentru punerea în valoare a patrimoniului cultural prin consolidarea și conservarea bisericii au fost realizate următoarele lucrări:

- Consolidarea zidurilor
- Refacerea trotuarelor
- Reparații și înlocuiri la nivelul structurii șarpantei și a asterealei.
- Ignifugare și biocidare structură șarpantă
- Înlocuirea învelitorii existente cu tablă fălțuită din titan-zinc.
- Reabilitarea finisajelor exterioare și interioare

- Restaurarea picturii murale
- Restaurarea iconostasului
- Refacerea instalațiilor electrice, termice, de curenți slabi și a sistemului de iluminat.
- Construcția unui corp de clădire pentru centrala termică și a unui grup sanitar.

- 1781-1785 - maica Olimpiada a întemeiat o mică sihăstrie în poiana Văratec, la sfatul *Sfântului Paisie Velicicovshi*
- 1785 - maica Olimpiada, împreună cu duhovnicul Iosif, au început **construirea unei biserici de lemn** cu hramul Adormirea Maicii Domnului
- 1787-1788 – maicile de la Schiturile Topolița și Durău sunt **mutate** la Văratec
- 1803 - în mănăstirile Văratec și Agapia a fost înființată o școală monahală de meserii și de cultură generală pentru călugărițe, unde să învețe psaltichie, limba greacă, precum și meșteșugul broderiei și țesătoriei
- 1811 – viețuiau la Văratec 273 călugărițe, dintre care 197 maici și 76 surori de ascultare. Acestea erau împărțite astfel după originea socială: 33 fiice de boieri, 59 fiice de negustori, 105 fiice de țărani, 23 fiice de mazili, 51 fiice de preoți, o fiică de dascăl, una de mocan și una de altă lege.
- 1812 – sfințirea bisericii de piatră - **stareța Nazaria** a început construcția unei biserici de piatră, care a fost finalizată și s-a sfințit
- 1817 – în cimitirul vechi al mănăstirii a fost **construită** din lemn biserica *Nașterea Sf. Ioan Botezătorul*
- 1821 - schitul a fost **asediat și prădat** de către otomani: odoarele au fost furate, iar călugărițele izgonite sau ucise; în acel an maica Olimpiada s-a refugiat Mănăstirea Secu.

În prima jumătate a secolului al XIX-lea au fost ridicate zidurile de incintă, o trapeză de piatră, câteva chilii și turnul-clopotniță cu trei nivele, situat spre est

- 1844 - s-a refăcut din piatră biserica *Nașterea Sf. Ioan Botezătorul*, în cimitirul vechi al mănăstirii.
- 1880 - în biserica *Nașterea Sf. Ioan Botezătorul* s-au pictat pereții interiori și icoanele din catapetasmă.
- 1845-1847 s-a **construit** biserica *Schimbarea la Față*, ca urmare a extinderii așezării mănăstirești spre sud și sud-vest
- 1882 s-a refăcut pictura interioară a bisericii *Adormirea Maicii Domnului* de către zugravii **T. Ioan și D. Iliescu**
- 1909, la Văratec viețuiau **304 maici** și surori aflate sub ascultarea stareței Evghenia Teodor
- 1934, la îndemnul mitropolitului **Pimen Georgescu al Moldovei**, s-a înființat într-o clădire de pe latură sudică a incintei Atelierul **Regina Maria**, unde maicile au lucrat broderii bisericești, covoare și țesături naționale
- 1962 - sunt realizate importante lucrări de **consolidare, restaurare și renovare** atât la cele trei biserici, cât și la arhondaric și la unele clădiri din Mănăstirea Văratec
- 1965 - a fost **pictată** biserica *Schimbarea la Față* de către pictorul Eremia Profeta
- 1968-1969 - a avut loc **spălarea și restaurarea** picturii de la Biserica *Adormirea Maicii Domnului*, lucrarea fiind realizată de pictorul restaurator Arutium Avachian.
- 16 august 2008 - **proclamarea locală** a canonizării *Sfântului Cuvios Iosif de la Văratec*, **fondator și duhovnic** al mănăstirii
- 17 august 2018 - **proclamarea locală** a canonizării *Sfântului Gheorghe Pelerinul*
- 2022 - **resfințirea** bisericii Mănăstirii Văratec cu hramul *Adormirea Maicii Domnului*, după **8 ani de lucrări** de renovare și restaurare.
- 2023 – sunt finalizate lucrările de **consolidare și restaurare** ale bisericii *Nașterea Sfântului Ioan Botezătorul*
- 2023 – sunt finalizate lucrările de **consolidare și restaurare** ale bisericii *Schimbarea la Față*

Mănăstirea Văratec

De aproape două secole și jumătate, **Mănăstirea Vărativ** îmbogățește identitatea **culturală și spirituală** a României.

Între aceste sfinte ziduri, călugărițe de seamă au pus bazele unei **spiritualități românești** care va dăinui pentru veacuri.

Fie ca rugăciunile celor doi Sfinți ale căror sfinte moaște se află la Mănăstirea Vărativ, **Sfântul Iosif și Sfântul Gheorghe Pelerinul** să fie roditoare în sufletele celor care calcă pragul acestei **binecuvântate mănăstiri**

*Sfântul Iosif
de la Vărativ*

*Sfântul Gheorghe
Pelerinul*

Mănăstirea
Vărativ

Date contact:

Sat Văratec, comuna Agapia,
jud. Neamț
0233 244616

www.varatic.mmb.ro

Investim în viitorul tău!

Proiect cofinanțat din Fondul European de Dezvoltare Regională prin Programul Operațional Regional 2014-2020

Titlul proiectului:

*Consolidarea, restaurarea și valorificarea turistică a bisericii **Schimbarea la Față***

Editorul materialului:

Mănăstirea Vărativ

Data publicării:

decembrie 2023

Conținutul acestui material nu reprezintă în mod obligatoriu poziția oficială a Uniunii Europene sau a Guvernului României.